

הערכת הכנסות המדינה ממס עיזבון

כתיבה: נתן שבע, כלכלן | אישור: עמי צדיק, מנהל המחלקה לפיקוח תקציבי

עריכה לשונית: מערכת דברי הכנסת

תאריך: כ"ג באדר א' תשפ"ב, 24 בפברואר 2022

סקירה כלכלית

תוכן העניינים

1.....	תמצית.....	1
2.....	מס עיזבון ומס ירושה.....	.1
5.....	הערכת שיעור הכנסות ממס עיזבון מהתוצר.....	.2
6.....	האי-שוויון בישראל ובעולם.....	.3
9.....	3.1 התחלקות העושר בעולם.....	
9.....	4 התחלקות ההון לפי עשירונים של משקי הבית בישראל.....	.4
10.....	4.1 הערכת התחלקות ההון הפיננסי לפי עשירונים של משקי הבית.....	
10.....	4.1.1 הערכת ההון הפיננסי של הציבור.....	
11.....	4.1.2 הערכת התחלקות הון הנדל"ן בין עשירונים של משקי הבית.....	
13.....	4.2 הערכת הכנסות המדינה ממס עיזבון.....	

תמצית

מסמך זה נכתב לבקשתו של חה"כ דוד אמסלם ועניינו הערכת הכנסות המדינה ממס עיזבון. במסמך תיאור של מס עיזבון ומס ירושה, משקל ההכנסות ממיסי עיזבון וירושה מכלל התוצר, האי-שוויון והתחלקות ההכנסות והעושר בישראל ובמדינות המפותחות והערכת הכנסות המדינה ממס עיזבון.

מס עיזבון (Estate Tax) מוטל על נכסים שהמוריש מותיר, ולא על היורשים. **מס ירושה (Inheritance Tax)** חל על חלקו של היורש בירושה, ושיעור המס תלוי בקרבת המוריש ליורש ובחלקו בירושה. בשנים 1981-1949 היה בישראל מס עיזבון על הנכסים שהנפטר הוריש, כולל אלו שהעביר לאדם אחר חמש שנים לפני פטירתו. ב-1981 המס בוטל. ב-24 מדינות OECD קיים מס ירושה או מס עיזבון, ובמרביתן קיים גם מס מתנות. ב-12 מדינות (ובהן ישראל) אין מס ירושה או עיזבון – 10 מהן ביטלו מיסים אלו משנות השבעים ואילך, בשל היעדר תמיכה פוליטית, הרצון להפחית את נטל המס וגביית מס נמוכה; ב-12 מדינות מפותחות שבהן התוצר לנפש גבוה מבישראל (ובהן גם קיים מס עיזבון) משקל ההכנסות ממס עיזבון או ירושה בשנת 2020 היה **0.25%** מהתוצר, ועל כן לפי ממוצע ה-OECD אומדן ההכנסות מהמס בישראל, אילו הוטל, הוא כ-**3.6 מיליארד ש"ח**.

בשנת 2020 העושר העולמי המשיך לצמוח, למרות הטלטלה שעברה על הכלכלה בעקבות משבר הקורונה. לפי דוח העושר של קרדיט סוויס, בשנת 2020 צמח העושר בעולם ב-**7.4%** לעומת 2019, והגיע ל-**418.3 טריליון דולר**. העשירון העליון מחזיק בכ-**52%** מההכנסות ובכ-**76%** מההון בעולם, ועשירונים 1 עד 5 מחזיקים בכ-**8.5%** מההכנסות ובכ-**2%** מההון. בישראל בשנת 2018 משקל ההכנסות של העשירון העשירי מכלל הכנסות משקי הבית היה **23.3%**, ומשקלם של שני העשירונים הגבוהים היה **38.2%**. משקל העשירון העשירי בכלל הכנסות משקי הבית מהון היה **59.7%**, ושל שני העשירונים הגבוהים – **72.2%**.

התחלקות ההון הפיננסי של משקי בית לפי עשירונים מבוססת על הערכת ההון הפיננסי של הציבור העשוי לעבור בירושה ועל הערכת התחלקות ההון הפיננסי בין העשירונים. לפי האומדן של מרכז המחקר והמידע של הכנסת סך ההון שבידי משקי הבית בישראל (ללא חיסכון פנסיוני) הוא כ-**6.6 טריליון ש"ח** – כ-**3.3 טריליון ש"ח** הון פיננסי וכ-**3.3 טריליון ש"ח** הון דירות.

בדור האחרון חלה עלייה מתמדת בתוחלת החיים של אזרחי ישראל. לפיכך, קשישים בישראל משתמשים יותר מבעבר בהון שצברו במהלך חייהם בשנים שלאחר הפרישה מהעבודה, ועל כן ייתכן כי היקף הירושות של רוב משקי הבית ירד בדור האחרון.

לפי אומדן של מרכז המחקר והמידע של הכנסת ההון של משק בית ממוצע הוא **2.5 מיליון ש"ח**, ושל משק בית בעשירון הגבוה – **11.5 מיליון ש"ח**. סכום הירושות הכולל של משקי הבית נאמד ב-**117.8 מיליארד ש"ח**, ובעשירון הגבוה – ב-**53 מיליארד ש"ח**. מס עיזבון בשיעור של **10%** ברף של 5 מיליון ש"ח צפוי להניב הכנסה שנתית של **4.7 מיליארד ש"ח**, ומס עיזבון בשיעור זה ברף של 10 מיליון ש"ח צפוי להניב הכנסה שנתית של **3.7 מיליארד ש"ח**. מס עיזבון בשיעור של **15%** ברף של 5 מיליון ש"ח צפוי להניב הכנסות שנתיות בסך **7.0 מיליארד ש"ח**, ומס עיזבון בשיעור זה ברף של 10 מיליון ש"ח, צפוי להניב הכנסות של **5.6 מיליארד ש"ח**.

1. מס עיזבון ומס ירושה

בישראל היה מס עיזבון בשנים 1949-1981, והוא חל על הנכסים שהנפטר הוריש, כולל אלו שהעביר לאדם אחר חמש שנים לפני פטירתו. הרחבת הניכויים המותרים ואינפלציה גבוהה הובילו לביטול

מס עיזבון (Estate Tax) מוטל על נכסים שהמוריש מותיר ולא על היורשים. על פי רוב המס אינו קשור למספר היורשים, לקרבתם למוריש או לחלקם בירושה. במדינות שבהן קיים מס עיזבון נהוג גם **מס מתנות**, כדי למנוע את עקיפת המס. **מס ירושה (Inheritance Tax)** חל על חלקו של היורש בירושה, ושיעור המס תלוי בקרבת המוריש ליורש ובחלקו בירושה. בדרך כלל המס מוטל על כל רכושו של המוריש, לרבות רכוש הנמצא מחוץ לגבולות המדינה. במדינות רבות יש הסכמי מס למניעת כפל מס. בשנים 1949-1981 היה בישראל מס עיזבון על הנכסים שהנפטר הוריש, כולל אלו שהעביר לאדם אחר חמש שנים לפני פטירתו. בשנת 1979 כ-85% מהעיזבונות היו פטורים, בעיקר בשל רף המס. הרחבת הניכויים המותרים ואינפלציה גבוהה (ההצמדה במערכת המס יושמה מאוחר יותר) הובילו לשיעור עיזבונות פטורים של 98%, ובמרץ 1981 הוחלט לבטל את המס.¹

בלוח 1 להלן מוצג שיעור המס ורף המס המרבי במדינות מפותחות שיש בהן מס עיזבון או מס ירושה.

לוח 1: מס ירושה או מס עיזבון במדינות האיחוד האירופי (2020)²

מדינה (סוג המס)	שיעור מס מירבי		רף המס	
	קרבה ישירה	יורשים אחרים	מטבע מקומי	מטבע בש"ח PPP
יפן (ירושה)	55%	75%	600,000,000	20,401,348 יין
קוריאה (ירושה)	50%	50%	3,000,000,000	12,523,816 ואן
צרפת (ירושה)	45%	60%	100,000	473,304 אירו
ארה"ב (עיזבון)	40%	40%	11,580,000	39,862,992 דולר
בריטניה (עיזבון)	40%	40%	325,000	1,623,802 שטרלינג
אירלנד (ירושה)	33%	33%	335,000	1,439,425 אירו
גרמניה (ירושה)	30%	50%	500,000	2,331,141 אירו
פינלנד (ירושה)	19%	33%	1,000,000	4,073,967 אירו
דנמרק (ירושה/עיזבון)	15%	36.25%	301,900	156,688 כתר
טורקיה (ירושה)	10%	10%	6,300,000	9,870,555 לירה
יוון (ירושה)	10%	40%	600,000	3,736,263 אירו
איסלנד (ירושה)	10%	10%	1,500,000	34,496 קרונה
הולנד (ירושה)	10%	40%	661,328	2,941,256 אירו
איטליה (ירושה)	4%	8%	1,000,000	5,185,860 אירו
פולין (ירושה)	3%	20%		
סלובניה (ירושה)	0%	39%		
הונגריה (ירושה)	0%	18%		
לוקסמבורג (ירושה)	0%	48%		
ממוצע פשוט	21%	36%		7,475,351

¹ משרד האוצר, הוועדה הציבורית לרפורמה במס הכנסה (ועדת בן-בסט), פרק ו' – מס עיזבון, מאי 2000.

² Ernst and Young, [Worldwide personal tax guide 2021](#), February 2021. OECD, [Purchasing Power Parities for GDP](#).

המרה לש"ח – לפי שער חליפין ממוצע לשנת 2020. הל"מ"ס, [שערי מטבעות החוץ בסוף שנת 2021](#), 5 בינואר 2022.

אפשר לראות כי שיעור המס ליורשים בקרבה ישירה נע בין 0% (לוקסמבורג, הונגריה, סלובניה) ל-55% (יפן), והממוצע של 18 המדינות הוא 21%. שיעור המס ליורשים אחרים נע בין 8% (איטליה) ל-75% (יפן), והממוצע הוא 36%. רף המס המרבי הממוצע היה כ-7.5 מיליון ש"ח.

ב-24 מדינות OECD קיים מס ירושה או מס עיזבון, ובמרביתן קיים גם מס מתנות. ב-12 מדינות (ובהן ישראל) אין מס ירושה או עיזבון – 10 מתוכן ביטלו את מיסים אלו משנות השבעים ואילך בשל היעדר תמיכה פוליטית, הרצון להפחית את נטל המס וגביית מס נמוכה יחסית לעלויות גבייה גבוהות.³

בלוח 2 להלן מנויות 13 המדינות שבהן בוטל מס עיזבון מאז שנת 2000. בין המדינות שביטלו

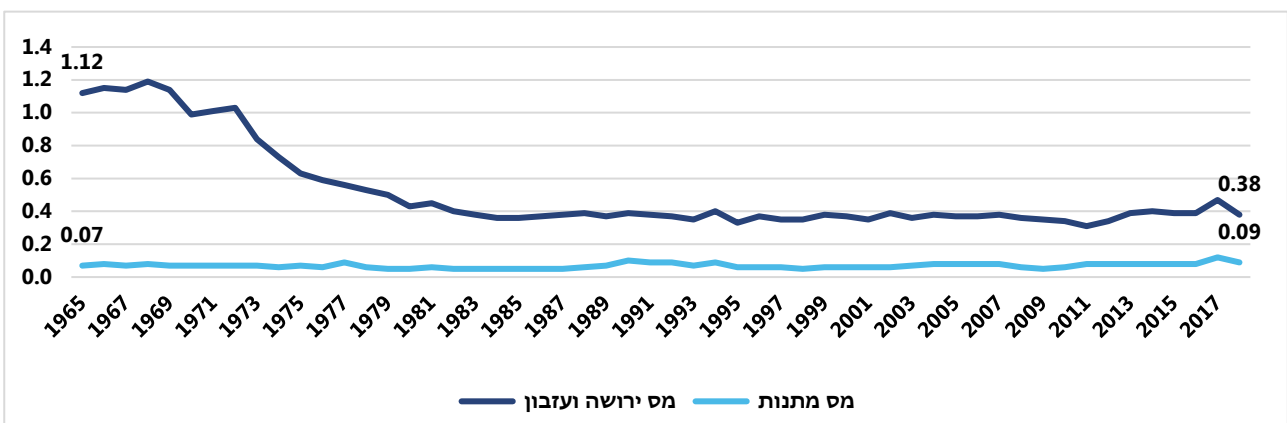
לוח 2: מדינות בהן בוטל מס עיזבון או ירושה משנת 2000⁴

שנת הביטול	מדינה
2001	מקאו
2004	פורטוגל
2004	סלובקיה
2005	שבדיה
2005	רוסיה
2006	הונג-קונג
2006	הונגריה
2008	סינגפור
2008	אוסטריה
2011	ליכטנשטיין
2013	ברונאי
2014	צ'כיה
2014	נורבגיה

בשנים האחרונות את מס העיזבון – שבדיה (ביטלה בשנת 2005) ונורבגיה (ביטלה בשנת 2014), המאופיינות בנטל מס גבוה ומשטר מס פרוגרסיבי יחסית. בין הסיבות לביטול – רצון להחזיר למדינה תושבים עשירים אשר היגרו למדינות אחרות שבהן מס עיזבון לא קיים ולמנוע עזיבה של בעלים של חברות גדולות וכן הכנסות נמוכות יחסית מהמס לעומת העלויות המינהליות של גבייתו. חלק מהנסיגה בגביית המס באה גם על רקע מגמה של הפחתת נטל המס, שכן ב-30 השנים האחרונות היתה ירידה בנטל המס על בעלי השכר הגבוה במדינות ה-OECD. בתרשים 1 משקל

ההכנסות ממס ירושה, מס עיזבון ומס מתנות מהתוצר במדינות ה-OECD בשנים 1965 עד 2018.

תרשים 1: משקל ההכנסות ממס ירושה, מס עיזבון ומס מתנות מהתוצר בשנים 1965 עד 2018 (באחוזים)⁵

אפשר לראות כי משקל ההכנסות ממיסי ירושה ועיזבון מהתוצר במדינות ה-OECD ירד במהלך שנות השבעים של המאה הקודמת ונותר יציב מאז שנות השמונים ועד היום. הירידה במשקל נבעה מביטולו או צמצומו של המס

³ OECD, [Inheritance taxation in OECD countries](#), May 12th 2021.

⁴ Tax Foundation, [Estate and Inheritance taxes around the world](#), March 17th 2015.

⁵ OECD, [Inheritance taxation in OECD countries](#), May 12th 2021.

במדינות שונות (אוסטרליה, קנדה, אירלנד, ניו זילנד, פורטוגל ובריטניה) או עלייה בתכנוני המס של הנישומים או של היורשים על מנת להתחמק מהמיסוי. לעומת זאת, משקל ההכנסות ממס מתנות מהתוצר שמר על יציבות במהלך התקופה.

בלוח 3 להלן מוצגים הטענות העיקריים בעד ונגד הטלת מס עיזבון.

לוח 3: טענות בעד ונגד הטלת מס ירושה או מס עיזבון

נימוקים נגד ⁷	נימוקים בעד ⁶
הטלת המס עשויה להביא למדיניות של חובת דיווח כללי ⁸ , שכיום אינה קיימת בישראל, להגדיל את החיכוך בין הנישומים לבין רשות המס ולהביא לייקור הגבייה. אלה עשויים להפוך את המס ללא כדאי מבחינה כלכלית.	כלי להקטנת האי-שוויון בחלוקת ההכנסות וההון, ובעיקר לצמצום העברת האי-שוויון מדור לדור. למס זה רמת פרוגרסיביות גבוהה, בייחוד בישראל, שבה הפער החברתי הוא מהגבוהים במדינות המפותחות.
מס עיזבון ומס מתנות עשויים להגדיל את תכנוני המס ואת ההתדיינות המשפטיות, משום שההכנסות יהיו נמוכות יחסית, ועיקר הנטל עשוי ליפול על המעמד הבינוני או על יורשים של אדם שנפטר פתאום ולא הספיק לערוך תכנון מס. כמו כן, המס עשוי לקזז הכנסות ממיסים אחרים, כמו מיסוי רווחי הון.	כלי פיסקלי להגדלת הכנסות המדינה, בעיקר בתקופה שבה יש צורך בהגדלתן כדי לעמוד ביעדי הגירעון. כמו כן, כיום אדם המוכר דירה חייב במס שבח על ההפרש בין מחיר קניית הדירה למחיר המכירה, ואילו אדם המוריש את הדירה אינו חייב במס.
הטלת מס עיזבון גם עשויה לגרום לצמצום מספר העולים החדשים בעלי האמצעים.	המס אינו מוטל על פעילות כלכלית, ועל כן השפעתו על הצמיחה קטנה יחסית. הטלת מס כזה מאפשרת הקטנת שיעוריהם של מיסים ישירים (כמו מס הכנסה ומס חברות), שהשפעתם על הצמיחה גדולה יותר, ושיעוריהם של מיסים עקיפים, שהשפעתם על רמת האי-שוויון גדולה יותר. כמו כן היא מאפשרת הקטנת הגירעון התקציבי, צעד שתורם לצמיחה בשל ירידה בעלויות גיוס החוב וריבית לטווח ארוך נמוכה יותר.

בשני העשורים שחלפו התעורר שוב הדיון בישראל בנושא מס עיזבון, וגורמים שונים העלו כמה הצעות בנושא, כמפורט להלן:

הוועדה הציבורית לרפורמה במס הכנסה (ועדת בן-בסט) הציעה בשנת 2000 להחיל מס עיזבון בשיעור של 10% על עיזבונות בסכום העולה על 2 מיליון ש"ח

- **הוועדה הציבורית לרפורמה במס הכנסה (ועדת בן-בסט)** הציעה בשנת 2000 להחיל מס עיזבון בשיעור של 10% על עיזבונות בסכום העולה על 2 מיליון ש"ח.
- **הוועדה לשינוי כלכלי-חברתי (ועדת טרכטנברג)**, שהוקמה באוגוסט 2011 בעקבות המחאה החברתית, דנה בהצעה להטיל מס עיזבון והמליצה שלא להטיל מס, מהנימוקים שהוצגו לעיל.⁹
- **הצעות חוק** – בשנת 2011 הונחה הצעת חוק מס עיזבון, התשע"ב-2011, של חה"כ שלי יחימוביץ' ומרינה סולודקין על שולחן הכנסת השמונה-עשרה,¹⁰ ולפיה יוטל מס בשיעור של 10% על עיזבונות מעל 10 מיליון ש"ח. בשנת 2016 הונחה הצעת חוק מס עיזבון של חה"כ דב חנין ואחרים על שולחן הכנסת העשרים, ולפיה יוטלו מס בשיעור שבין 10% ל-40% על

⁶ משרד האוצר, **הוועדה הציבורית לרפורמה במס הכנסה (ועדת בן-בסט)**, פרק ו' – מס עיזבון, מאי 2000.

⁷ **דוח הוועדה לשינוי כלכלי-חברתי (ועדת טרכטנברג)**, מערכת המס, ספטמבר 2011, עמ' 99.

⁸ להטלת חובת דיווח כללי יש גם יתרונות, למשל צמצום ההון השחור.

⁹ **דוח הוועדה לשינוי כלכלי-חברתי (ועדת טרכטנברג)**, מערכת המס, ספטמבר 2011, עמ' 99.

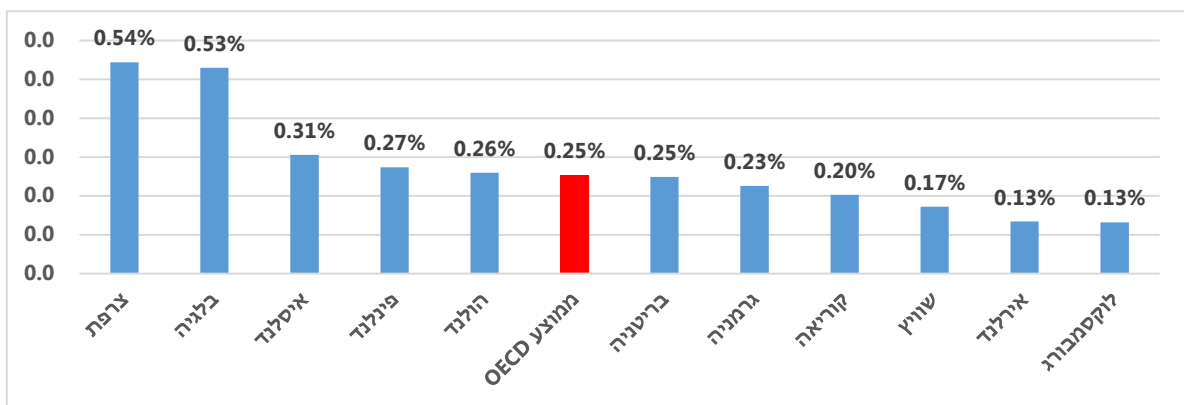
¹⁰ **הצעת חוק מס עיזבון, התשע"ב-2011** (פ/3607/18), של חה"כ שלי יחימוביץ' ומרינה סולודקין, 31 באוקטובר 2011.

עיזבון מעל 10 מיליון ש"ח ומס על מתנות.¹¹ בשנת 2015 הונחו הצעות חוק של ח"כ שלי יחימוביץ' ושל ח"כ איציק שמולי על שולחן הכנסת העשרים, ולפיהן יוטל מס עיזבון בשיעורים של 10%-ו-25% (בהתאמה) על עזבון מעל 10 מיליון ש"ח.¹²

2. הערכת שיעור הכנסות ממס עיזבון מהתוצר

בשנות השבעים משקל ההכנסות ממס עיזבון מהתוצר בישראל היה כ-0.4%.¹³ בשנת 2020 היה התוצר בישראל כ-1,401 מיליארד ש"ח (במחירים שוטפים).¹⁴ על פי חישוב זה אומדן ההכנסות ממס עיזבון, אילו הוטל, לפי התוצר בשנת 2020 הוא כ-5.6 מיליארד ש"ח. כאמור, מס עיזבון או מס ירושה מוטלים בחלק מהמדינות המפותחות, ובכל מדינה מוטל שיעור המס ורף המס שונים. בתרשים 2 להלן משקל הכנסות המדינה ממס עיזבון או ירושה מהתוצר במדינות ה-OECD שבהן התוצר לנפש גבוה יחסית והנתונים זמינים.

תרשים 2: משקל הכנסות ממס עיזבון או מס ירושה מהתוצר במדינות OECD¹⁵

אפשר לראות כי ב-12 מדינות מפותחות שבהן תוצר לנפש גבוה מישראל (וקיים בהן מס עיזבון), משקל ההכנסות ממס עיזבון או ירושה בשנת 2020 היה 0.25% מהתוצר. כאמור, התוצר בישראל בשנת 2020 היה כ-1,401 מיליארד ש"ח, ועל כן לפי ממוצע ה-OECD אומדן ההכנסות מהמס בישראל, אילו הוטל, הוא כ-3.6 מיליארד ש"ח. יש הבדלים ניכרים בין המדינות במשקל ההכנסות ממס עיזבון או מס ירושה מהתוצר, מ-0.02% בקנדה עד 0.54% בצרפת. להבדלים ייתכנו כמה הסברים, ובין היתר שיעור המס, רף המיסוי והתחלקות ההון במדינה. לפיכך, הערכת הכנסות המדינה ממס ירושה בישראל על בסיס משקלן בתוצר היא אומדן כללי בלבד.

¹¹ הצעת חוק מס עיזבון, התשע"ו-2016 (פ/2762/20), של ח"כ דב חנין ואחרים, 14 במרץ 2016.

¹² הצעת חוק מס עיזבון, התשע"ו-2015 (פ/2043/20), של ח"כ שלי יחימוביץ', 12 באוקטובר 2015; הצעת חוק מס עיזבון, התשע"ה-2015 (פ/2028/20), של ח"כ איציק שמולי, 29 ביולי 2015.

¹³ משרד האוצר, הוועדה הציבורית לרפורמה במס הכנסה (ועדת בן-בסט), פרק ו' – מס עיזבון, מאי 2000.

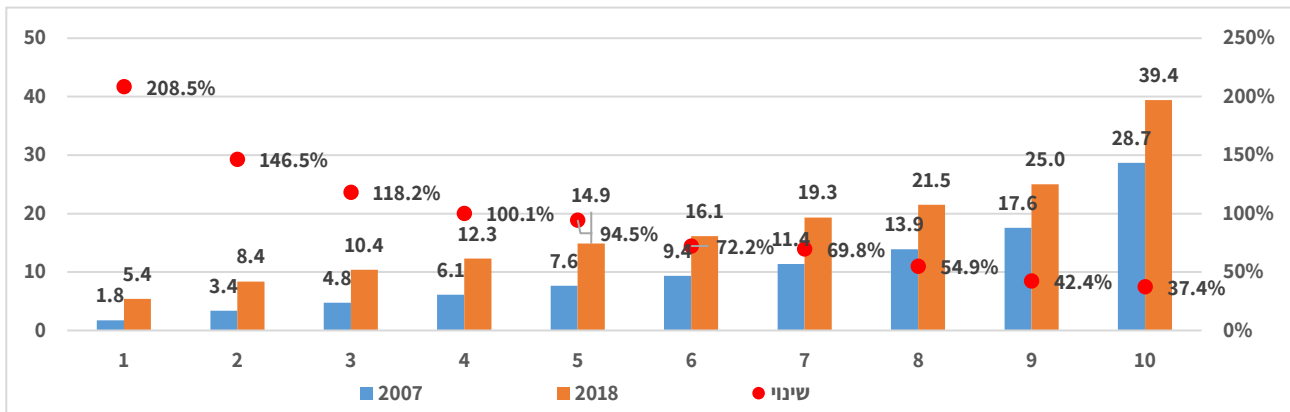
¹⁴ הלמ"ס, שנתון סטטיסטי 2021 – חשבונות לאומיים, תמ"ג ושימושים במקורות בשנים 1995–2020, כניסה: 6 בינואר 2021.

¹⁵ OECD.stat, Revenue Statistics – Comparative tables, [4310 Estate and inheritance taxes Tax revenue as percentage of GDP](#), accessed: January 6th 2022.

3. האי-שוויון בישראל ובעולם

הלמ"ס מפרסמת מדי שנה סקר הכנסות והוצאות של משקי בית, ובין היתר נכללים בו נתונים על התחלקות ההכנסות של לפי עשירונים של משקי בית. בתרשים 3 ההכנסה הכספית נטו של משקי הבית לפי עשירונים בשנים 2007 ו-2019.

תרשים 3: ההכנסה הכספית נטו של משק בית, לפי עשירונים, בשנים 2007 ו-2018 (שוטף, באלפי ש"ח)

אפשר לראות כי שיעורי הגידול בהכנסה בשנים 2007 עד 2018 גבוהים בעשירונים הנמוכים ויורדים עם העלייה בעשירונים. כך, ההכנסה הכספית נטו של משק בית ממוצע בעשירון הראשון גדלה בשנים אלו ב-208.5%, של העשירון השני – ב-146.5% ושל העשירון העשירי – ב-37.4%.

אין בישראל מידע מלא על התחלקות ההון, אולם ממצאים מהעולם וגם מישראל מעידים כי האי-שוויון בחלוקת ההון גדול יותר מהאי-שוויון בחלוקת ההכנסה

מדד ג'יני משמש למדידת השוויון בהתפלגות ההכנסות. יחידת המדידה היא עשירון הכנסה, לפי הכנסות של משקי הבית, והמדד נע בין 0 ל-1: ככל שהמדד קרוב ל-0 התחלקות ההכנסות בין עשירונים של משקי הבית שוויונית יותר, וככל שהמדד קרוב ל-1 התחלקות ההכנסות שוויונית פחות. את מדד ג'יני מחשבים לפי שני פרמטרים, כמפורט להלן:

ההכנסה הכלכלית: השוויון בהכנסות מפעילות כלכלית בלבד (עבודה, הון ופנסיה). פרמטר זה מאפשר למדוד את השפעת המדיניות הכלכלית, בעיקר המדיניות הננקטת בשוק העבודה, על התפלגות ההכנסות.

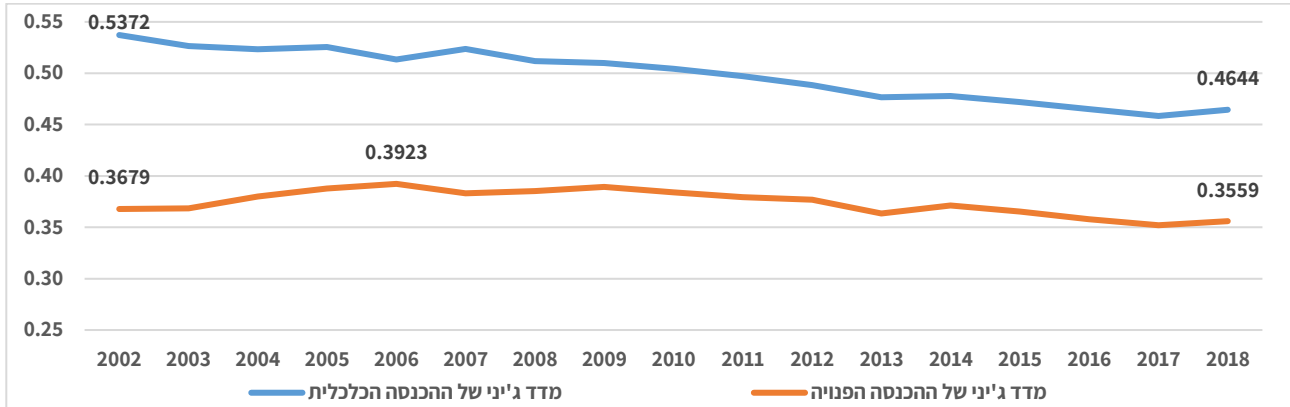
ההכנסה הפנויה: השוויון בהכנסות לאחר תשלומי העברה ומיסים. השוואה של חלוקה על פי פרמטר זה לחלוקה על פי הפרמטר הקודם עשויה ללמד על יעילות מדיניות המיסים ומדיניות תשלומי העברה בצמצום האי-שוויון.

מדד ג'יני מסתמך על נתוני הכנסה כספית שוטפת בלבד ואינו משקף אי-שוויון כלכלי על כל היבטיו, למשל בבעלות על רכוש. אין בישראל מידע מלא על התחלקות ההון, אולם ממצאים מהעולם וגם מישראל מעידים כי **האי-שוויון בחלוקת ההון גדול יותר מהאי-שוויון בחלוקת ההכנסה**. לפיכך, רמת האי-שוויון הכלכלי גבוהה מזו שבאה לידי ביטוי במדד ג'יני.¹⁶

¹⁶ אבי בן-בסט ומומי דהן, [זכויות חברתיות בחוקה ומדיניות כלכלית](#), המכון הישראלי לדמוקרטיה, אוקטובר 2004.

בתרשים 4 מוצגים שיעורי מדד ג'יני בישראל לפי ההכנסה הכלכלית וההכנסה הפנויה בשנים 2002 עד 2018.

תרשים 4: מדד ג'יני בישראל לפי ההכנסה הכלכלית וההכנסה הפנויה (2002 עד 2018)¹⁷

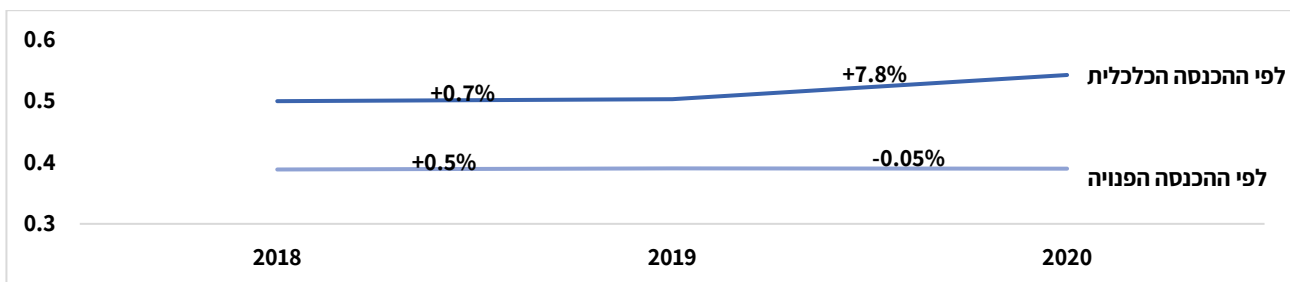

בשנים 2002 עד 2018 חלה ירידה בשיעור של 13.6% במדד ג'יני של ההכנסה הכלכלית. בין הסיבות לירידה – הצמיחה המהירה במשק והגידול החד בשיעור ההשתתפות בכוח העבודה

אפשר לראות כי בשנים 2002 עד 2018 חלה ירידה בשיעור של 13.6% במדד ג'יני של ההכנסה הכלכלית, משיא של 0.5372 בשנת 2002 ל-0.4644 בשנת 2018. הסיבות העיקריות לירידה במדד ג'יני של ההכנסה הכלכלית בתקופה זו הן הצמיחה המהירה במשק, הגידול החד בשיעור ההשתתפות בכוח העבודה ועלייה בשכר לצד ירידה בשיעור האבטלה.

מדד ג'יני של ההכנסה הפנויה הגיע לשיא של 0.3923 בשנת 2006, ומאז חלה ירידה מצטברת בשיעור של 9.3% עד ל-0.3559 בשנת 2018. את הנתונים האלה אי-אפשר להשוות לנתונים לשנים 2019 ו-2020 בשל שינוי בשיטת החישוב של המוסד לביטוח לאומי. בתרשים 5 להלן מוצג מדד ג'יני לפי ההכנסה הכלכלית ולפי ההכנסה הפנויה בשנים 2018–2020 (נתוני 2018 הותאמו על ידי המוסד לביטוח הלאומי לשיטת החישוב החדשה ולכן ניתן להשוותם לשנים 2019–2020).

תרשים 5: מדד ג'יני בישראל לפי ההכנסה הכלכלית וההכנסה הפנויה (2018 עד 2020)¹⁸

להלן תיאור של כמה מהנתונים המובאים בתרשים:

- בשנת 2020 מדד ג'יני לפי הכנסה כלכלית עלה ב-7.8% לעומת 2019, מ-0.503 ל-0.542. קרי, האי-שוויון בהכנסות מעבודה, פנסיה והון גדל בשנת 2020 כתוצאה מפיטורים והוצאה

¹⁷ המוסד לביטוח לאומי, [סקירה שנתית 2018](#), נספח: לוחות עוני ואי-שוויון; [דוח העוני 2018](#), דצמבר 2019.

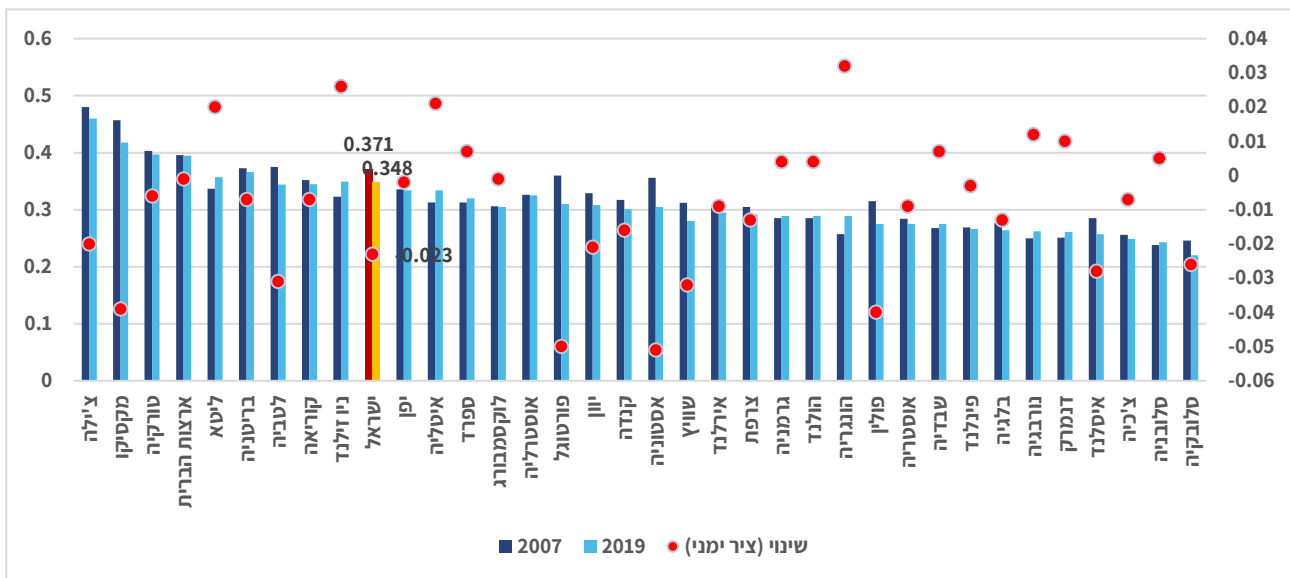
¹⁸ המוסד לביטוח לאומי, [רמת החיים, העוני והאי-שוויון בהכנסות, 2018–2019](#), ואומדן ל-2020 (לפי נתונים מינהליים), ינואר 2021.

לחל"ת, בעיקר של עובדים המשתכרים שכר נמוך, בתקופת הקורונה. מ-2018 ל-2019 מדד ג'יני לפי ההכנסה הכלכלית עלה במעט, מ-0.499 ל-0.503, עלייה של 0.7%.

- בעקבות משבר הקורונה החליטה הממשלה על שורה של צעדים, ובהם הקלות בתנאי הזכאות לדמי אבטלה, הארכת תקופת הזכאות לאבטלה ומתן מענקים, אשר קיזזו את העלייה באי-שוויון הכלכלי. מדד ג'יני לפי ההכנסה הפנויה נותר יציב בשנת 2020 לעומת 2019, ועמד על 0.390 (ואף חלה בו ירידה מזערית של 0.05%). בשנת 2019 מדד ג'יני לפי ההכנסה הפנויה עלה ב-0.5% לעומת 2018, מ-0.388 ל-0.390.

בתרשים 6 להלן מוצג השינוי במדד ג'יני במדינות המפותחות בשנת 2007, ערב המשבר הפיננסי, וב-2019, ערב משבר הקורונה.

תרשים 6: השינוי במדד ג'יני במדינות המפותחות בשנים 2007 ו-2019¹⁹

בתרשים רואים כי בשנת 2018 מדד ג'יני בישראל (לפי הגדרות ה-OECD) היה 0.348, **השביעי** מהסוף, ובשנת 2011 המדד היה 0.371, **השמיני** מהסוף, קרי חל שיפור במיקומה היחסי של ישראל. בתקופה זו מדד ג'יני בישראל ירד ב-0.023 נקודות אחוז (כאמור, ירידה משמעותה צמצום באי-שוויון) – הירידה **התשיעית** בשיעורה בין 36 המדינות המפותחות.

¹⁹ OECD.stat, [Income distribution database](https://data.oecd.org/income-distribution-database/), accessed: January 3rd, 2022.

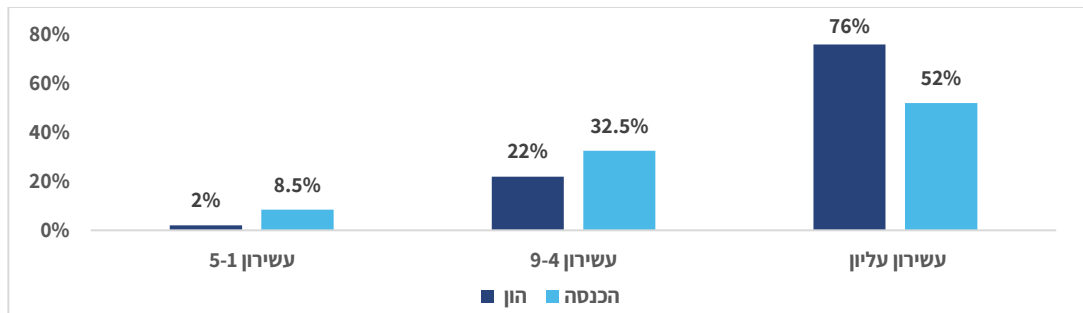
המדד בישראל – לפי הגדרות ה-OECD. הנתונים אינם זמינים לכל השנים, ואם לא נכתב אחרת השנים הן 2007 עד 2019. המדד באוסטרליה – 2012 עד 2018; בצ'ילה – 2009 עד 2017; בדנמרק – 2011 עד 2018; באסטוניה – מ-2013; בצרפת – מ-2012; בגרמניה – 2008 עד 2018; באיסלנד – עד 2017; בישראל – 2011 עד 2018; ביפן – 2009 עד 2018; בקוריאה – 2015 עד 2018; בלוקסמבורג – 2015 עד 2019; במקסיקו – 2012 עד 2018; בהולנד – מ-2011; בניו זילנד – 2011 עד 2014; בנורבגיה – מ-2008; בשבדיה – מ-2013; בטורקיה – 2011 עד 2018; בארה"ב – מ-2013; באירלנד – עד 2018; בפינלנד – עד 2018; בקוסטה ריקה – 2010 עד 2020; בפולין – עד 2018; בשווייץ – עד 2018.

האי-שוויון בחלוקת ההכנסות במדינות ה-OECD עלה ממוצע של כ-0.29 באמצע שנות השמונים לכ-0.32 בשנת 2019 (או בשנה האחרונה שהנתון פורסם).²⁰

3.1 התחלקות העושר בעולם

בשנת 2020 העושר העולמי המשיך לגדול, למרות הטלטלה שעברה על הכלכלה בעקבות משבר הקורונה. לפי דוח העושר של קרדיט סוויס, בשנת 2020 גדל העושר בעולם ב-7.4% לעומת 2019, ל-418.3 טריליון דולר. העלייה בעושר באה בעקבות העליות בבורסות העולם, שמחקו במהירות את נזקי המפולת שהתרחשה בתחילת המשבר. את הצמיחה הובילו מדינות צפון אמריקה ואירופה, ואילו בהודו ובדרום אמריקה התכווץ ההון גם על רקע היחלשות המטבעות.²¹ בתרשים 7 להלן אומדן התחלקות העושר והכנסה בעולם לפי עשירונים בשנת 2021.

תרשים 7: אומדן התחלקות ההון והכנסה לפי עשירונים בשנת 2021 (באחוזים)²²

אפשר לראות כי העשירון העליון מחזיק בכ-52% מההכנסות ובכ-76% מההון בעולם, ועשירונים 1 עד 5 מחזיקים בכ-8.5% מההכנסות ובכ-2% מההון. עם זאת, לפי הדוח הפערים באי-שוויון בהכנסה מצטמצמים. בראשית שנות השמונים השכר הממוצע בעשירון העליון היה גבוה פי 53 מהשכר הממוצע של עשירונים 1 עד 5 ואילו בשנת 2020 היחס הוא פי 38.²³

4. התחלקות ההון לפי עשירונים של משקי הבית בישראל

רוב ההון של משקי הבית הוא פיננסי, וחלקו האחר נובע מהדירות שבבעלות משקי הבית (הון נדל"ן). להלן הערכת התחלקות ההון של משקי בית בישראל לפי שני מרכיבים אלו. הנתונים בכל נושא (תיק נכסים פיננסיים בידי הציבור, סקר הוצאות משקי בית, מספר נפטרים בשנה) הם לשנים 2018 ו-2019.

²⁰ OECD, [The role and design of net wealth taxes in OECD](#), figure 2.2, 2018; [Income distribution database](#), accessed: January 13th 2022.

²¹ Credit Swiss, [Global Wealth Reporter](#), June 2021.

²² World Inequality lab, [World Inequality Report 2022](#), Lucas chncel, Thomas Piketty, December 2021.

²³ ש.ם.

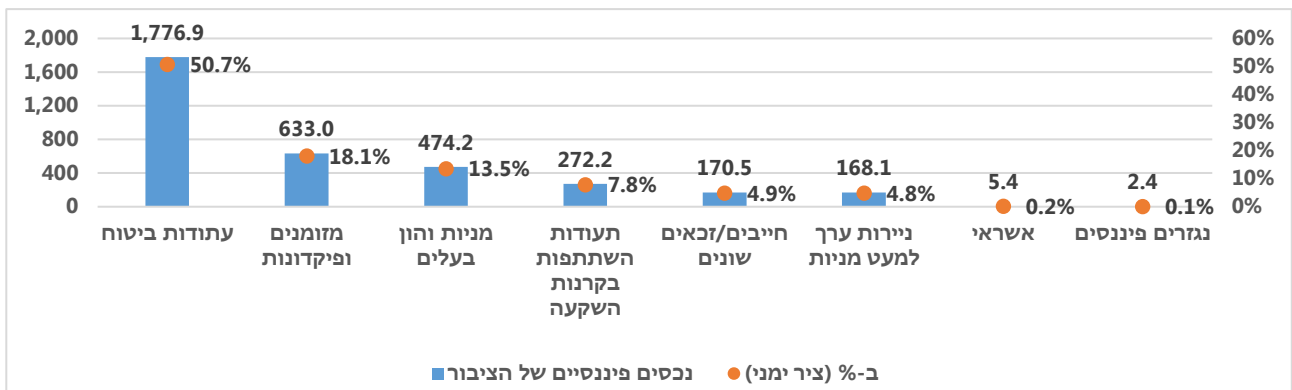
4.1 הערכת התחלקות ההון הפיננסי לפי עשירונים של משקי הבית

התחלקות ההון לפי עשירונים של משקי בית מבוססת על הערכת ההון הפיננסי של הציבור העשוי לעבור בירושה ועל הערכת התחלקות ההון הפיננסי בין עשירונים של משקי בית.

4.1.1 הערכת ההון הפיננסי של הציבור

בתרשים 8 מוצג תיק הנכסים הפיננסיים של משקי הבית לשנת 2019.

תרשים 8: תיק הנכסים הפיננסיים של משקי הבית לשנת 2019 (במיליארדי ש"ח)²⁴

שווי תיק הנכסים הפיננסיים של הציבור היה בשנת 2019 כ-3.5 טריליון ש"ח. כמחציתו, כ-1.78 טריליון ש"ח, בעתודות ביטוח, וכ-633 מיליון ש"ח במזומן

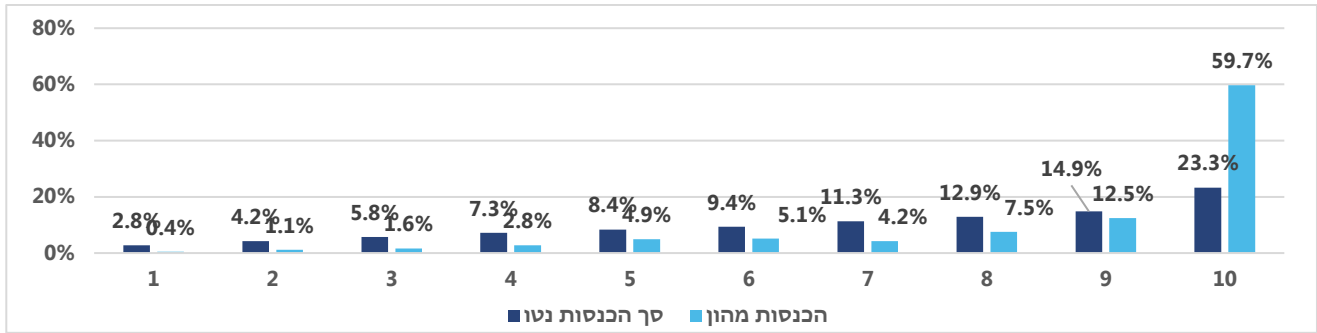
אפשר לראות כי בשנת 2019 תיק הנכסים הפיננסיים של הציבור היה בשווי של כ-3.5 טריליון ש"ח (כ-2.36 טריליון ש"ח בשנת 2013). מתוכו, כ-1.78 טריליון ש"ח היו עתודות ביטוח (50.7%) וכ-633 מיליון ש"ח – מזומנים (18.1%). חלק מהנכסים הפיננסיים אינם ניתנים להורשה, כמו כספי פנסיה: כאשר אדם נפטר השארים עשויים לקבל פנסיה שארים, אולם הם אינם מקבלים את הקרן שנתרה. סעיף עתודות ביטוח כולל ביטוחי חיים, קופות גמל, קרנות פנסיה והשתלמות ופרמיות ששולמו מראש שהן עתודות לתביעות תלויות. יתרת הנכסים הפיננסיים בניכוי הנכסים בעתודות הביטוח הייתה בשנת 2019 כ-1.72 טריליון ש"ח (בשנת 2013 כ-1.3 טריליון ש"ח).

הלמ"ס אינה מפרסמת נתונים על התחלקות ההון בישראל, שלא כמו במדינות מפותחות אחרות. בסקר הוצאות משקי בית יש נתון על הכנסות של משקי בית ממקורות שונים: עבודה, הון, פנסיות וקצבאות ותמיכות. בתרשים 9 מוצגות ההכנסות נטו למשקי הבית לפי עשירונים, ובכללן הכנסות מהון.

תרשים 9: התחלקות הכנסות נטו והכנסות מהון לפי עשירונים של משקי בית (2018)²⁵

²⁴ הלמ"ס, **חשבונות המאזן הלאומי לשנת 2019**, לוח 1 – מאזן לאומי לפי סקטורים מוסדיים, 14 במרץ 2021.

²⁵ הלמ"ס, נתונים מסקר הוצאות משקי בית 2018, **לוח 2 – הכנסה והוצאה חודשית לתצרוכת בעשירונים של משקי בית**, לפי הכנסה כספית **נטו לנפש סטנדרטית**, 29 באוקטובר 2020.

בשנת 2018 משקל ההכנסות של העשירון העשירי מכלל הכנסות משקי הבית היה 23.3% ומשקל שני העשירונים הגבוהים היה 38.2%.

אפשר לראות כי בשנת 2018 משקל ההכנסות של העשירון העשירי מכלל הכנסות משקי הבית היה **23.3%**, ומשקלם של שני העשירונים הגבוהים היה **38.2%**. משקל העשירון העשירי בכלל הכנסות משקי הבית מהון היה **59.7%**, ומשקלם של שני העשירונים הגבוהים היה **72.2%**. בהיעדר נתונים על התחלקות ההון של משקי בית לפי עשירונים, נניח כי התחלקות ההון דומה להתחלקות ההכנסות של משקי בית.

4.1.2 הערכת התחלקות הון הנדל"ן בין עשירונים של משקי הבית

בסקר הוצאות משקי בית של הלמ"ס נכללים נתונים, לפי עשירונים, על הוצאות דיור של משקי בית, דירות בבעלות משקי בית ושווי ממוצע של דירה. בלוח 4 להלן מובא פירוט של מספר משקי הבית אשר בבעלותם דירה, על שיעור הבעלות ועל שווי הדירה, לפי עשירונים.

לוח 4: דירות בבעלות משקי בית ושווי דירה ממוצע (2018)²⁶

עשירון	משקי בית (באלפים)	שיעור בעלות	שווי דירה ממוצע (באלפי ש"ח)
1	101.1	38.7%	1,026
2	144.6	55.4%	1,094
3	158.8	60.9%	1,298
4	157.1	60.3%	1,433
5	175.4	67.3%	1,568
6	171.3	65.6%	1,642
7	197.4	75.7%	1,934
8	205.2	78.6%	2,032
9	209.4	80.3%	2,363
10	214.8	82.4%	2,965
סך הכול	1,735	66.5%	1,833

אפשר לראות כי בשנת 2018 הייתה לכ-1.73 מיליון משקי בית (66.5% ממשקי הבית) דירה בבעלותם. שווי דירה ממוצע היה 1.83 מיליון ש"ח. בנתונים נכללו רק דירות שבעליהן מתגוררים בהן ולא דירות להשקעה. בסקר הלמ"ס מדובר בשווי דירות במחירי 2018, ומאז עלו מחירי הדירות. אין אפשרות לדעת אם שיעור הגידול הוא אחיד בכל העשירונים.

²⁶ הלמ"ס, נתונים מסקר הוצאות משקי בית 2018, לוח 24 – נתונים נבחרים על דיור בעשירונים של משקי בית לפי הכנסה נטו לנפש [סטנדרטית – גרים בדירות בבעלותם](#), 29 באוקטובר 2020. סקר הוצאות משקי בית מבוסס על מדגם של 8,792 משקי בית, לפי שאלונים מובנים של הלמ"ס.

האומדן הכולל של שווי הדירות בבעלות הוא מכפלה של מחיר דירה ממוצעת (1.83 מיליון ש"ח) במספר משקי הבית אשר יש בבעלותם דירה (כ-1.73 מיליון), והוא מסתכם ב-3.18 טריליון ש"ח. על אומדן זה יש להוסיף את שווי הדירות להשקעה, שכאמור אינן נכללות בסקר הוצאות משקי בית של הלמ"ס. לפי הסקר, מתוך כ-2.61 מיליון משקי בית, 66.5% מתגוררים בדירות בבעלות, 28% מתגוררים בדירות בשכירות ו-5.5% מתגוררים בדירות אחרות (למשל של קרוב משפחה ללא תשלום).²⁷ לפיכך, יש בישראל כ-730,000 דירות המושכרות לדיירים בתשלום.

בסוף 2020 מלאי הדיור הציבורי היה כ-53,000 דירות.²⁸ לפי נתוני רשות המיסים, כ-83,000 דירות היו בבעלות תושבי חוץ,²⁹ ובסך הכול כ-136,000 דירות היו בבעלות ציבורית ובבעלות תושבי חוץ, והשאר בבעלות פרטית של ישראלים.

לפי מחקר של משרד האוצר, בשנת 2015 המחיר הממוצע של דירה אשר נרכשה לצורכי השקעה על ידי שכירים היה 1.36 מיליון ש"ח.³⁰ לפי ניתוח של משרד האוצר, השכר הממוצע של משק בית שרכש דירה ברבעון הראשון של שנת 2021 היה 69,500 ש"ח – גבוה ב-25% מהשכר ברבעון המקביל, ובין רוכשי הדירות להשקעה 70% היו שייכים לעובדי המגזר הציבורי, שעובדיהם כשליש מהמועסקים במשק,³¹ 17% היו שייכים לעובדי הענף הפיננסי ו-11.5% לעובדי הייטק.³² בלוח 5 אומדן שווי דירות בבעלות משקי בית לפי עשירונים, כולל דירות להשקעה.

לוח 5: אומדן שווי דירות בבעלות משקי בית לפי עשירונים, כולל דירות להשקעה (במיליארדי ש"ח)³³

עשירון משקי בית	שווי דירות ברוטו	שווי משכנתאות	שווי דירות נטו	ב-%
1	103.7	10.2	93.5	2.8%
2	158.2	26.0	132.2	3.9%
3	206.1	33.9	172.2	5.1%
4	225.1	44.4	180.7	5.4%
5	275.0	72.5	202.5	6.0%
6	281.3	67.8	213.5	6.4%
7	411.5	87.90	323.6	9.8%
8	515.0	102.7	412.3	12.5%
9	687.9	108.5	579.4	17.5%
10	1,126.9	131.6	995.4	30.1%
סך הכול	3,990.7	685.41	3,305.3	100.0%

²⁷ הלמ"ס, [הכנסות והוצאות משקי בית, נתונים מסקר הוצאות משקי בית 2018](#), נתונים כלליים, 29 באוקטובר 2020, עמ' 31.

²⁸ מתן שחק, [מגמות במלאי הדיור הציבורי ומצבן של תוכניות הממשלה להגדלתו](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, אוגוסט 2021.

²⁹ משרד האוצר, [תזכיר חוק מיסוי מקרקעין \(שבח ורכישה\) \(תיקון\), התשפ"ב-2022](#), פברואר 2022.

³⁰ משרד האוצר, [רוכשי דירות להשקעה – מאפיינים ומגמות](#), גלית בן נאים.

³¹ הכוונה לכלל עובדי המינהל המקומי, השירות ציבורי, הביטחון והמוסדות הלאומיים. אלה מהווים כשליש מכלל המועסקים במגזר הציבורי, ויותר העובדים מועסקים בעיקר במערכות החינוך והבריאות.

³² משרד האוצר, אגף הכלכלן הראשי, [סקירת ענף הנדל"ן למגורים לרבעון הראשון של 2021](#), אוגוסט 2021.

³³ הלמ"ס, סקר הוצאות משקי בית 2018, [לוח 24 – נתונים נבחרים על דיור בעשירונים של משקי בית](#), 29 באוקטובר 2020. עיבודי מרכז המחקר והמידע של הכנסת. דירות להשקעה בעשירונים 7-10 מחושבות על פי? מחיר ממוצע של 1.35 מיליון ש"ח.

משנת 1999 עד
אוגוסט 2011 נמכרו
כ-37,500 דירות
ציבוריות לדייריהן
במחיר נמוך במידה
ניכרת ממחיר השוק.
מכירות אלו הביאו
לגידול ניכר בשווי
ההון הנדל"ני אשר
בעלות שני
העשירונים הנמוכים

על פי האומדן, בשנת 2018 שווי הדירות ברוטו (לפני ניכוי הלוואות) היה כ-4 טריליון ש"ח, שווי המשכנתאות היה כ-685 מיליארד ש"ח, ושווי הדירות נטו היה כ-3.3 טריליון ש"ח. שווי הדירות של העשירון הגבוה היה כ-30.1% משווי הדירות הכולל, ושל שני העשירונים הגבוהים – כ-48.2%. התחלקות שווי הדירות מתונה יותר מהתחלקות ההון הפיננסי.

משנת 1999 עד אוגוסט 2011 נמכרו כ-37,500 דירות ציבוריות לדייריהן במחיר נמוך במידה ניכרת ממחיר השוק.³⁴ מכירות אלו הביאו לגידול ניכר בשווי ההון הנדל"ני אשר בעלות שני העשירונים הנמוכים. אומדן שווי הדירות בעשירון הנמוך הוא 103.7 מיליארד ש"ח, ובהנחה שמחיר השוק הנוכחי של דירה ציבורית ממוצעת שנמכרה לדיירים הוא 800,000 ש"ח, שווי הדירות הוא כ-30 מיליארד ש"ח (כ-29% משווי הדירות הכולל של משקי בית בעשירון הנמוך). על בסיס דברים אלו ניתן לומר כי מכירת דירות לדיירים בדיוור הציבורי משפיעה על יכולתם של הדיירים להעביר הון לדור הבא יותר משהיא משפיעה על רמת החיים שלהם.

4.2 הערכת הכנסות המדינה ממס עיזבון

הערכת התחלקות ההון של משקי בית בין עשירונים מורכבת כאמור מהתחלקות ההון הפיננסי (תרשים 9 לעיל) ומהתחלקות ההון הנדל"ני (לוח 5 לעיל). בלוח 6 מוצג אומדן של מרכז המחקר והמידע של הכנסת להתחלקות ההון של משקי בית לפי עשירונים.

לוח 6: אומדן התחלקות ההון של משקי בית לפי עשירונים (במיליארדי ש"ח)

עשירון	הון פיננסי	ב-%	שווי דירות נטו	ב-%	סה"כ	ב-%
1	14.8	0.4%	93.5	2.8%	108.3	1.6%
2	37.9	1.1%	132.2	3.9%	170.1	2.5%
3	53.4	1.6%	172.2	5.1%	225.6	3.4%
4	93.5	2.8%	180.7	5.4%	274.2	4.1%
5	162.8	4.9%	202.5	6.0%	365.3	5.5%
6	171.1	5.1%	213.5	6.4%	384.6	5.8%
7	141.1	4.2%	323.6	9.8%	464.7	7.0%
8	250.1	7.5%	412.3	12.5%	662.4	10.0%
9	416.5	12.5%	579.4	17.5%	995.9	15.0%
10	1,990.9	59.7%	995.4	30.1%	2,986.3	45.0%
סך הכול	3,332.2	100.0%	3,305.3	100.0%	6,637.5	100.0%

על פי האומדן, ההון שבידי משקי הבית בישראל (ללא חיסכון פנסיוני) מסתכם בכ-6.6 טריליון ש"ח – כ-3.3 טריליון ש"ח הון פיננסי וכ-3.3 טריליון ש"ח הון דירות. משקל ההון של העשירון הגבוה של משקי הבית הוא 45.0%. אומדן זה נמוך מעט מאומדן התחלקות ההון במדינות המפותחות, כנראה בגין שיעור גבוה יחסית של בעלות על דירות בישראל והצבר הון במהלך תקופה ארוכה יותר במדינות המפותחות, אשר רובן קיימות כבר מאות שנים ולפיכך הפערים בהצבר ההון הבין-דורי בהן גדולים יותר לעומת אלו שבישראל, הקיימת רק עשרות שנים. כאמור,

ההון שבידי משקי
הבית בישראל, ללא
חיסכון פנסיוני,
מסתכם בכ-6.6
טריליון ש"ח, כ-3.3
טריליון ש"ח הון
פיננסי וכ-3.3 טריליון
ש"ח הון דירות

³⁴ אתי פידלמן, התמורות בדיוור הציבורי בישראל, 2011-1998, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דצמבר 2011. ההכנסות מהמכירות במשך השנים הסתכמו בכ-2.75 מיליארד ש"ח (במחירים שוטפים), כלומר מחיר ממוצע של 73,000 ש"ח לדירה.

מכירת עשרות אלפי דירות ציבוריות לדיירים בעשור האחרון במחיר נמוך במידה ניכרת ממחיר השוק תרמה לשווי הון נדל"ני גבוה יחסית של שני העשירונים הנמוכים בישראל ולהגדלת השוויוניות בהתחלקות ההון בין משקי הבית.

בלוח 7 נפטרים לפי גיל בשנת 2019.

לוח 7: נפטרים לפי גיל בשנת 2019³⁵

גיל	פטרות	ב-%	שיעורי תמותה
0-19	972	2.1%	0.03%
20-39	1,099	2.4%	0.04%
40-59	3,842	8.3%	0.20%
60+	40,399	87.2%	2.79%
סך הכול	46,312	100.0%	0.51%

אפשר לראות כי בשנת 2019 נפטרו 46,312 אנשים, כ-95.5% מהם היו מעל גיל 40. בהנחה שלנפטרים מתחת לגיל 40 אין הצבר הון משמעותי, 44,241 נפטרים בשנה מעל גיל 40 עשויים להוריש ירושה לשאריהם. בשנת 2019 שיעור התמותה (שיעור הנפטרים באוכלוסייה) היה 0.5%, והייתה שונות רבה בין קבוצות הגיל – שיעור התמותה בקרב בני 60 ומעלה היה כ-2.8%.

בדור האחרון חלה עלייה מתמדת בתוחלת החיים של אזרחי ישראל. תוחלת החיים של גברים עלתה ב-8.3 שנים, מ-72.7 בשנת 1980 ל-81 בשנת 2019, ותוחלת החיים של נשים עלתה ב-9.2 שנים, מ-75.7 בשנת 1980 ל-84.7 בשנת 2019.³⁶ לפיכך, קשישים בישראל משתמשים יותר מבעבר בהון שצברו במהלך חייהם בשנים שלאחר הפרישה מהעבודה, ועל כן ייתכן כי סכום הירושות של רוב משקי הבית ירד בדור האחרון.

לפי האומדן, משקל המאיון הגבוה של משקי בית בהון הוא **20.3%**. ההון הממוצע של משק בית נאמד ב-2.5 מיליון ש"ח, וההון הממוצע של משק בית בעשירון הגבוה נאמד ב-11.5 מיליון ש"ח.³⁷ כלל הירושות של משקי הבית נאמד ב-117.8 מיליארד ש"ח, ובעשירון הגבוה – ב-53 מיליארד ש"ח.³⁸

בלוח 8 מובא אומדן של הכנסות ממס עיזבון בשיעורי מס שונים וברף מס משתנה (שלוש חלופות), על בסיס ההנחה שמס העיזבון נגבה מהחייבים במס זה בעבור כל סכום הירושה, ללא מתן פטור ממס בגובה רף המס.

לוח 8: אומדן הכנסות ממס עיזבון בשיעורי מס שונים וברף מס משתנה (במיליארדי ש"ח)³⁹

שיעור מס	10%	15%
----------	-----	-----

³⁵ הלמ"ס, שנתון סטטיסטי 2021, [פטרות ושיעורי תמותה לפי גיל, מין, קבוצת אוכלוסייה ודת, שנת 2019](#), 4 ביולי 2021.

³⁶ הלמ"ס, שנתון סטטיסטי 2021, [לוח 3.5 – תוחלת חיים לפי מין, דת וקבוצת אוכלוסייה](#), יולי 2021.

³⁷ לפי חישוב של כלל ההון בעשירון המנה המתקבלת מ-3 טריליון ש"ח ב-261,000 משקי בית (10% מכלל משקי הבית).

³⁸ מכפלה של אומדן הון למשק בית ב-10% מהנפטרים מעל גיל 40, בהנחה שהתפלגות הנפטרים בין משקי הבית אחידה.

³⁹ החישוב מבוסס על הנחה שהתחלקות ההון בעשירון העליון דומה להתחלקות ההון בכלל משקי הבית. לפי הנחה זו חלקו של המאיון העליון בכלל ההון של העשירון העליון הוא 45.1%, האומדן נעשה לפי הון שבידי משקי בית ולא בידי יחידים, ואילו המורשים הם יחידים.

מהתוצר	הכנסות	מהתוצר	הכנסות	רף מס (מיליוני ש"ח)
0.53%	7.0	0.35%	4.7	5
0.46%	6.1	0.31%	4.1	7
0.42%	5.6	0.28%	3.7	10

משילוב הנתונים בלוח 8 והאומדן של מרכז המחקר והמידע של הכנסת שהוצג לעיל עולים הדברים האלה:

מס עיזבון בשיעור של 10% ברף של 5 מיליון ש"ח צפוי להניב הכנסה שנתית של 4.7 מיליארד ש"ח וברף של 10 מיליון ש"ח הוא צפוי להניב הכנסה שנתית של 3.7 מיליארד ש"ח

מס עיזבון בשיעור של 10% ברף של 5 מיליון ש"ח (שיחול על פי האומדן על שישה המאיונים הגבוהים) צפוי להניב הכנסה שנתית של 4.7 מיליארד ש"ח; מס בשיעור זה שיחול ברף של 10 מיליון ש"ח (שיחול על פי האומדן על שלושה המאיונים הגבוהים) צפוי להניב הכנסה שנתית של 3.7 מיליארד ש"ח.

מס עיזבון בשיעור של 15% ברף של 5 מיליון ש"ח צפוי להניב הכנסות שנתיות בסך 7.0 מיליארד ש"ח; מס בשיעור זה שיחול ברף של 10 מיליון ש"ח צפוי להניב הכנסות של 5.6 מיליארד ש"ח.

מס עיזבון מדורג, קרי מתן פטור ממס עד עיזבון של 5 מיליון ש"ח, הטלת מס בשיעור של 10% על כל שקל נוסף עד עיזבון של 10 מיליון ש"ח והטלת מס בשיעור של 25% על עיזבון שמעל 10 מיליון ש"ח, צפוי להניב הכנסות של 6.8 מיליארד ש"ח בשנה, שהן כ-0.5% מהתוצר.

יודגש כי בהיעדר נתונים מהימנים, האומדן מבוסס על הנחות רבות בדבר התחלקות ההון בין משקי הבית, וכל שינוי באחת ההנחות בבסיס המסמך עשוי להביא לשינוי של האומדן.